

כי תאווה נפשך לאכול בשר

חַסוֹן כְּצִמְמוֹנוֹת

ישיבת חרם ביבנה

"ככל מצותיך אשר צויתני, הא אם הקדים מע"ש לראשון א"י להתודות".

שמירת סדרי החיובים הוא יסוד גדול בשכלול הכלל והפרט המוסרי, וכמה ראוי הדבר שיקבע בו מסמרות חזקות. שהרי ישנם כמה חיובים מוסריים שכשיבאו בזמנם וכסדרם הם מביאים טובה גמורה ועליונה בעולם, וכשיבאו נעויו לבי זחוחי הדעת לאכלם פגה ולהקדימם לפני זמנם, בשעה שאין הזמן או הדור ראוי לכך, הרי הם מחריבים את העולם ומונעים טובה רבה. למשל יש באדם חיובים למשפחתו אח"כ לעמו אח"כ לכל האדם אשר ע"פ האדמה אח"כ גם לכל החי והיצור המרגיש בחייו וטובו. הנה כשישמרו הדברים כסדרן הם ערוכים להעלות את העולם כולו למעלתו העליונה שהוא חפץ ד' בעולמו. והאיש שממלא חובתו למשפחתו עליו לפנות לחובות עמו, וכשחובותיו לעמו יתנו לו הרוחה להתעסק ג"כ בטובת כל המין האנושי אז אשרי חלקו. ואם יבא המין האנושי למעלה כזאת שמכל החובות הרבות שיש לעשות לטובתן, לא יהי' עוד צורך במטיבים מקרבן. כי המצב הרוחני וגם החומרי יהי' בתכלית המעלה והתיקון, דהיינו בעניני דעות לא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ד', כי כולם ידעו אותו מקטנם ועד גדולם. ובעיני בריאות הגוף אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם", ובכלל "בלע המות נצח ומחה ד' אלהים דמעה מעל כל פנים". ובעניני הדברים שהם צרכי החיים, אפשר כי "לא יהי' בך אביון". כענין עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת. שיסוד הדברים הוא עכ"פ לד' הרמב"ם ז"ל הרחבת המצא כל צרכי האדם באין טורח מתיקון הטבע וברכתו לעת המאושר. א"כ מה יעשה האדם עם כח נדיבותו ונטייתו הפנימית להיטיב ולהרבות חסד, כ"א שיפנה אל היצורים השפלים ממנו להועילם ולהשכילם להעלותם ולרוממם באהבה וחסד רב, עד אשר "העירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו אשר זורה ברמת ובמזרה". ונטיית המדות לטובה בהם עד אשר "פרה ודוב תרעינה, יחדיו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר יאכל תבן". ועם זה תמשך ג"כ ההשגחה הרבה והחסד על כולם לפגותיהם. כאשר יאתה, שיתגלה האדם בתוך מלך של חסד על כל היצורים שנתנם אדון כל המעשים תחת ממשלתו באמרי ורדו בהם. אמנם אותם הנמהרים שרואים את העולם בקלקלתו האימה, בהיות חרב איש באחיו ו"איש בשר זרעו יאכלו", "אין אמת ואין חסד ואין דעת אלהים בארץ", "דמעת עשוקים ואין להם מנחם" בכל עבר ופינה. והם תחת אשר החובה עליהם להיות מתקנים עניני משפחתם ועמם, יקפצו לתקן דברים כלליים בכלל המין האנושי, שאי אפשר כלל לבא לזה כ"א ע"י המון רעות גשמיות ורוחניות עד אין חקר, ועם זה יתעלמו מהועיל להחוג הקרוב עליהם, ותרבה הרעה הגשמית והרוחנית סביבותם. ויש אשר יקפצו לפנות לבבם מטובת האדם הנברא בצלם אלהים, ויפנו לעשות חסד עם בע"ה, הסוס והגמל הכלב והחזיר, ולעיניהם רעת האדם רבה עליו ואין מושיע, אלה הנחפזים מביאים רעה רבה בהקדימם את ערכי החיובים המוסרים בלא זמנם. ומהם יש להקיש על גודל הצורך שיש לכלל המין האנושי ולפרטיו להשמר בסדרי החיובים התוריים והשכליים. ע"כ בהודויו של המצוות, ההתודעות הפנימית של הרכוש הרוחני שצריך להיות לאדם ג"כ כשהוא לעצמו. וענינו הגדול השייך ליסודי המתנות החיוביות כאשר ביארנו שהם תופסות מקום בכל גדרי החיובים. נאה מאד להגדיר העיקר הגדול של שמירת הסדר, הא אם הקדים מע"ש לראשון א"י להתודות.

ב. מאמרי הראיה א' | השקפה על טעמי המצוות, ח'

אמנם גערה נסתרה יש בקמטי תורה באכילת בשר, כי רק אחרי אשר "תאמר אכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר – אז תזבח ואכלת". הנה לא תוכל לעצור בעד נטיתך כי אם ע"י כבישה מוסרית, וזאת הכבישה עוד לא באה עתה, עוד היא נדרשת לך בשביל חוגים יותר קרובים אליך, בשגם ההשתלמות הרחוקה צריכה ג"כ, אחרי נפלה, התאמצות חמרית, שמילוי כח זה ידרש לפעמים את מזון הבשר, שהוא מס המעבר לתקופה יותר בהירה, שבעלי החיים כלם אינם פטורים ממנו, כאשר הרבו לעשות כן גם בני אדם בכל מלחמותיהם היותר צודקות, שהיו נדרשות להם למעבר אל עלייתם הכללית.

זאת היא מעלתה של המוסריות כשהיא מחוברת למקורה האלהי, שיודעת היא עת לכל חפץ, ולפעמים היא כובשת את מעינה בשביל לקבץ כח לתקופות הבאות. מה שלא יוכל קצר רוחה של המוסריות המנותקת ממקורה לשאת ולסבול. כשהתאווה הבהמית היתה מתגברת לאכילת בשר, אז אם בשר החיים היה כולו בכלל האיסור, לא היתה ההריסה המוסרית, הנכונה תמיד להמצא בעת הכושר, מבחנת כלל בין אדם לבהמה, חיה ועוף וכל רמש הארץ. הסכין, הגרזן, הג'ולטינה או זרם האלקטרון היה עובר על כלם כאחד, כדי למלאות את הקיבה הזוללה של האנושות המקולטרת. הנה באו המצוות בסדר אכילת הבשר בצעדים המובילים אל המטרה העליונה. החיים המותרים לאכילה הנם מוגבלים מהיותר נאותים לטבעי האדם. כסוי דם החיה והעוף שהעול הנעשה עמהם הוא יותר נכר ובולט וקרוב להתגלות, – הם אינם ברובם סמוכים על שולחן האדם ואינם מטרידים אותו בטפולם ובשכלולם "אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו", – הכרת החרפה היא התחלת רפואת המוסר "למען תזכרי ובושת בכפרי לך": כסה הדם! הסתר חרפתך! הפעולות תעשינה את פרוך, בהמשך הזמן תחנכנה הדורות. המחאה האלמת כשתבוא עתה תהפך לקול מרעים ברעש גדול ואדיר ותצליח את דרכה. צווי הזביחה, במערכה מיוחדת, בהקלת הצער, כבר תופש הוא את הרושם שלא עם דבר של הפקר, עם אבטומט שאין בו רוח חיים הנך עוסק, כ"א עם נפש חיה. מה שכתוב "בהקפת הגויל" של אותיות כאלה יקרא לעתיד, בעת הכשר הלבבות. רגשי הלב של החי, רגשי המשפחה שלו "אותו ואת בנו", ומעבר מזה הפרעת רגש המוסר בידיים בזה שהאכזריות בולטת דוקא על ידי הריסת המשפחה "שלוח האם מעל הבנים", היא מתקבצת להד של דימונסטרציה אדירה לקראת העול הכללי, המעורר כל לב ומרוה טל חיים גם לנשמות נדחות אטומות לב מרוב חלי וקצף; הבהמה המתפרנסת על שלחן האדם, אין המחאה האלהית יכולה לבוא נגד זכיות האדם עליה, כ"א בזמן מאוחר מאד, אשר פינוק הטעם של העובדים כבר יהיה למקור של נדבה קבועה וצדק גלוי, "והאלפים והעירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו אשר זורה ברחת ובמזרה".

איסור החלב בא לעומת זה בקול ענות חלושה. אם בהכרח, למען חזק כחותיך, תזבח את החי אשר עמלת בהזנתו, אמנם לא בשביל התאווה הפחותה של הזלילה התאונית הבוחרת במשמן, ביחוד אצל האדם הילדותי – תעשה זאת. הלוקוסוס הפראי של אכילת חלב ודם, בתור "רווחא לבסומא" כשנאסר נוטל הוא את העוקץ היותר חד של הזלילה האכזרית, אשר תוכר פעולה זו רק בביסוס שלם של תרבות משוכללת העתידה לבא.

גזל המשפט של הרכוש הולך הלך ומתרשם באיסור שעטנז; לא לך להתאים את חופש השמוש של הצמר הנעשק מהכבשה התמה עם השמוש הרחב של הפשתן הבא לך בעבודה קולטורית כשרה ונעימה; עוד אמנם יעלה החי במעלה קולטורית ע"י הרדיה המוסרית העליונה, עד שהשתתפותו האידיאלית עם התכונה היותר מלאה כבר תהיה לא נפלאות ולא רחוקה, ע"כ קח לך בציצית לתכלת ולבגדי כהונה בחופש והרחבה תעורבות צמר ופשתן דוקא.

תעורבות הבשר והחלב זהו כבר עון כבד, עבודה משוזרת כולה בעושה החיים, עושק הנפש – והרכוש; והחלב, הטבעי כ"כ ליונק הרך, למען יתענג על שדי אמו, לא נוצר רק להלעיט בו את קיבתך, בהיותך כ"כ קשה ואכזרי עד כדי אכילת בשר; זכות היונק קדומה וטבעית יותר מזכותך עליו!

וכשם שכיסוי הדם מקרב את ה"לא תרצח" עד גבול החי, ואיסור בשר בחלב וכלאים – את ה"לא תגזול" ו"לא תעשוק", כך מקרב הוא איסור הטריפה את חובת הסעד וביקור חולים אל גבול החי; רחם, לפחות, על האמלל, אם ערל לבך מרחם על הבריא והחזק!